

Libellenfeest in de Oost

In de Oostelijke Rhodopen (Bulgarije) komen bijna 60 soorten libellen voor. Tijdens een voor vlinderliefhebbers georganiseerde groepsreis van 2 tot 9 juni 2024 kwamen we onverwacht veel en leuke soorten libellen tegen. Dit verslag gaat over de 28 soorten libellen die we hebben gefotografeerd en gedetermineerd tijdens deze reis.

In het zuiden van Bulgarije, grenzend aan Griekenland, liggen de Oostelijke Rhodopen. Deze regio kent honderden waterbronnen, waarvan sommige opdrogen in de zomer, maar andere constant water aanleveren. Het water uit deze bronnen stroomt grotendeels ongemoeid via stroompjes en beekjes naar de twee grotere rivieren (Arda en Byala Reka) in de regio, om uiteindelijk via de Evros uit te monden in de Middellandse Zee.

Tekst:

Fokko Erhart

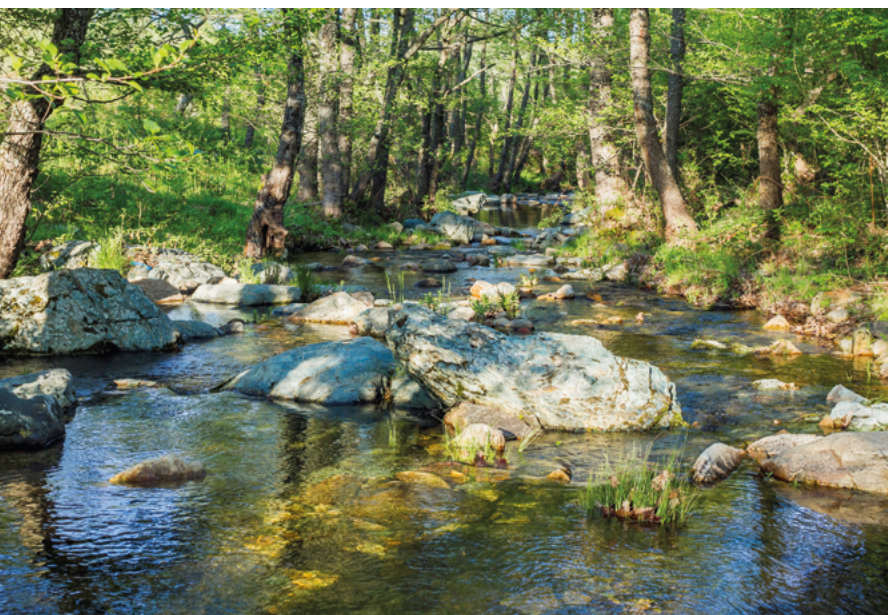
GRAZER Reizen

Harry Verkerk &

Yordan Kutsarov

Een klein beetje geschiedenis

Na de Tweede Wereldoorlog is de streek dunbevolkt geraakt. De ontvolking van de Oostelijke Rhodopen heeft tot gevolg gehad dat grote delen dichtgegroeid zijn met bos. Bossen die afgewisseld worden met extensief gebruikte begrazingsgebieden met her en der drinkpoelen voor het vee. Dichter bij de dorpen en op rijkere en goed bewerkbare delen langs bijvoorbeeld rivieren liggen iets intensiever gebruikte

Fokko Erhart

Een van de vele mooie plekjes tijdens de reis.

Harry Verkerk

Oriëntjuffer.

Harry Verkerk

De vaandeldrager is te herkennen aan de flapjes aan het achterlijf.

Fokko Erhart

Op verkenning langs een van de vele beken.

Oostelijke Rhodopen

Lijst met libellensoorten die we hebben gefotografeerd en gedetermineerd tijdens onze reis in juni 2024 in de Oostelijke Rhodopen.

NEDERLANDSE NAAM	WETENSCHAPPELIJKE NAAM
Beekjuffers	<i>Calopterygidae</i>
Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo festiva</i>
Weidebeekjuffer	<i>Calopteryx splendens</i>
Oriëntjuffers	<i>Euphaeidae</i>
Oriëntjuffer	<i>Epallage fatime</i>
Pantserjuffers	<i>Lestidae</i>
Tangpantserjuffer	<i>Lestes dryas</i>
Zwervende pantserjuffer	<i>Lestes barbarus</i>
Bruine winterjuffer	<i>Sympecma fusca</i>
Oostelijke houtpantserjuffer	<i>Chalcolestes parvidens</i>
Waterjuffers	<i>Coenagrionidae</i>
Gaffelwaterjuffer	<i>Coenagrion scitulum</i>
Watersnuffel	<i>Enallagma cyathigerum</i>
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>
Tengere grasjuffer	<i>Ischnura pumilio</i>
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>
Breedscheenjuffers	<i>Platycnemidae</i>
Blauwe breedscheenjuffer	<i>Platycnemis pennipes</i>
Glazenmakers	<i>Aeschnidae</i>
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>
Rombouten	<i>Gomphidae</i>
Kleine tanglibel	<i>Onychogomphus forcipatus</i>
Vaandeldrager	<i>Lindenia tetraphylla</i>
Bronlibellen	<i>Cordulegastridae</i>
Balkanbronlibel	<i>Cordulegaster heros</i>
Blauwoogbronlibel	<i>Cordulegaster insignis</i>
Korenbouten	<i>Libellulidae</i>
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>
Beekoeverlibel	<i>Orthetrum coerulescens</i>
Zuidelijke oeverlibel	<i>Orthetrum brunneum</i>
Witpuntoeverlibel	<i>Orthetrum albistylum</i>
Vuurlibel	<i>Crocothemis erythraea</i>
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>
Zwervende heidelibel	<i>Sympetrum fonscolombii</i>
Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>

Nancy Vos

Zuidelijke oeverlibel en oostelijke houtpantserjuffer.

landbouwgronden. Ondanks dat Bulgarije in 2007 is toegetreden tot de EU, kent deze streek nog steeds een extensief landgebruik. Een landgebruik dat ervoor zorgt dat er naast landbouw en bosbouw veel ruimte is voor de natuur. Hier is de waterkwaliteit goed, de lucht schoon en heerst er nog volop stilte. Kortom, een heerlijk gebied om een week doorheen te dwalen als natuurliefhebber.

Libellenwaarnemingen

We hebben vooral veel waterjuffers, breedscheenjuffers, rombouten en korenbouten gezien. Opvallend is dat we een aantal soorten pantserjuffers en waterjuffers hebben waargenomen die in Europa wijdverspreid zijn, maar voor zover bekend niet eerder in de Oostelijke Rhodopen zijn waargenomen (Marinov, 2004, Hilbers et al., 2023, Observado.org, iNaturalist.org), wat het extra leuk maakt om deze soorten op ons lijstje te noteren. Het gaat daarbij om: tangpantserjuffer, gaffelwaterjuffer, watersnuffel en kleine roodoogjuffer.

Harry Verkerk

Tangpantserjuffer.

Daarnaast hebben we een aantal soorten gezien waarvan de verspreiding in Europa beperkt is, maar die in Bulgarije wel regelmatig worden gezien, zoals: de oriëntjuffer, de oostelijke houtpantserjuffer en de Balkanbronlibel. De oriëntjuffer behoort tot de familie van de oriëntjuffers en is de enige soort binnen deze familie die in Europa voorkomt. De andere soorten binnen deze familie komen vooral in Azië voor. De Balkanbronlibel lijkt sterk op de bij ons voorkomende gewone bronlibel. Hij komt enkel in Europa voor en heeft een verspreiding van het oosten van Oostenrijk tot aan Griekenland.

Harry Verkerk

De blauwoogbronlibel is een zeldzame verschijning op de Balkan en Turkije.

De meest bijzondere twee waarnemingen die we gedaan hebben, zijn de vaandeldrager en de blauwoogbronlibel. De eerste soort is een rombout die te herkennen is aan de 'flapjes' aan zijn achterlijf. Anders dan de meeste andere rombouten komt hij voor bij stilstaand water zoals meren en plassen of luwe plekken in grote rivieren. Zijn verspreiding loopt vanaf Italië oostwaarts tot aan Centraal-Azië met een zwaartepunt in de Balkan. De tweede soort behoort tot de bronlibellen en komt verspreid voor op de Balkan en in Turkije. Het is een prachtige libel en hij doet zijn naam eer aan met twee helderblauwe ogen. De soort komt voor langs snelstromende beken.

Tot slot

Voor een groepsreis met de focus op vlinders hebben we dus met ons allen een mooi rijtje libellensoorten genoteerd. Het laat zien dat het geen kwaad kan je ogen open te houden in de Oostelijke Rhodopen. Als je je camera in de aanslag houdt, kan je naast vele vlindersoorten ook met mooie waarnemingen (en foto's) van libellen thuiskomen!

Literatuur

- Marinov, M. (2004). Dragonflies (Insecta: Odonata) of the Eastern Rhodopes (Bulgaria and Greece). *Biodiversity of Bulgaria*, 2, 221-235.
- Hilbers, D., Vliegenthart, A., Tabak A., Dierickx, H. (2023). *Crossbill Nature Guides Rhodope Mountains – Bulgaria*. Crossbill Guides Foundation/KNNV. ●